“Plini formula el primer cas de delicte ecològic”

Foto: arxiu Martí Boada.

Entrevista a **Martí Boada**, investigador ambiental

“Plini formula el primer cas de delicte ecològic”

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Martí Boada i Juncà és geògraf doctor en Ciències Ambientals. El seu camp d'interès és el canvi global i la biodiversitat urbana i forestal. És professor i investigador del Departament de Geografia i de l'**Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals** (ICTA) de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha rebut el màxim reconeixement en la seva especialitat: el premi Global 500 de les Nacions Unides (1995). El 2011 va ser comissari a Catalunya de l'**Any internacional dels boscos.**

Per un ambientòleg, quin interès té l'arqueologia clàssica?

És molt important, perquè per entendre la situació ambiental actual i l'estructura dels nostres paisatges ens hem de remuntar tan enrere com ens sigui possible. He treballat molts textos clàssics: Estrabó, Columel·la, Plini i un llarg etcètera. Aquests testimonis escrits m'han estimulat molt, més potser que les troballes arqueològiques pròpiament.

Parla'ns-en.

La *Història natural* de Plini és sensacional. Deixant a part Aristòtil, és la primera història natural, el primer inventari precientífic. Fa un retrat de l'entorn una mica fantasiós però interessantíssim!

Per què?

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Perquè, entre altres coses, formula el primer cas de delicte ecològic. Mostra una visió precientífica però ja ecològica. Diu que qui mata una cigonya se l'hauria de condemnar a mort, perquè les cigonyes controlen la població de rates i gripaus. Entén el paper regulador de les cigonyes, és a dir: entén l'estructura de la piràmide tròfica! Condemnar a mort per matar una cigonya és un supòsit fortíssim, i és el primer cop que es documenta una penalització per motius ecològics.

I Estrabó, per què també t'és interessant?

El tercer volum de la *Geographica* d'Estrabó ens ha permès veure la situació paisatgística ibèrica. Alerta, no descriu la península com una selva: diu que és boscosa. D'aquesta obra se n'ha extret la falsa imatge de la península com una selva, i n'ha sortit el mite de l'esquirol que podia anar dels Pirineus a l'estret de Gibraltar saltant de banca en branca. Ha anat molt bé per segons quins discursos que denuncien la desforestació.

Foto: arxiu Martí Boada.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Hispània volia dir ‘terra de conills’.

Estrabó diu que els pobles del sud-est ibèric s’han d’exiliar per culpa d’una plaga de conills. Els conills, a part de menjar-se els conreus, quan orinen fan un esgarrapall que si són molts acaben desestructurant el sòl. Aquest potser és el primer impacte ambiental sobre la població documentat a la península. D’aquest episodi també revela que aquesta cultura ibèrica no menjava conills, és a dir, no incorporava a la seva dieta una proteïna que tenia ben disponible!

Com canvia el paisatge amb els romans?

Com diu Estrabó, a la península hi havia molta densitat forestal, i els romans van començar a aprofitar les planes fèrtils, van fer deveses… Els assentament s molts cops no els triaven, sinó que s’establien on ja hi havia poblats ibèrics, tot i que ells preferien les planes fluvials perquè asseguraven la mobilitat. La domus havia d’estar ben comunicada, per anar bé al costat de la mateixa Via Augusta. Quin ordit de vies es va fer! L’hem ben heredat.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Com tantíssimes altres coses!

Mira, el model d'agricultura que descriu Cató a *De agricultura* encara és vigent. Diu que al voltant de la domus hi ha d'haver en primer lloc el jardí, amb plantes remeieres, culinàries i decoratives. En segon lloc, l'hort, que té una oferta estacional molt variada i proveeix d'aliment fresc en un moment en què no hi ha gaires sistemes de conservació. En tercer lloc, els secans de cereals, per poder fer el pa i també per tirar endavant la producció de proteïnes, és a dir, els ramats. En quart lloc, els fruiters de secà: la vinya, l'olivera, els avellanerars... I en cinquè lloc el bosc, per a la producció d'energia i de fusta. Aquest model ha valgut fins a l'arribada dels hidrocarburs fòssils.

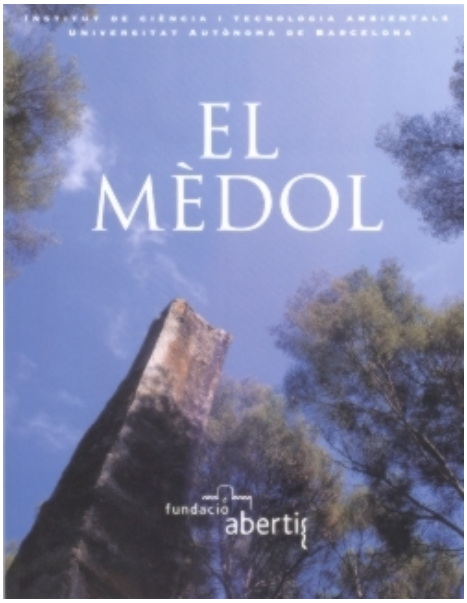
Fantàstic!

Ah, i també encara val tot el que diu Columel·la dels empelts, els vivers forestals, la vinya, la preparació de les terres... L'arada romana aguanta fins ara!

Llavors no hi havia problemes ambientals?

Surten amb l'explosió demogràfica i les conseqüències de la revolució industrial. Ara bé, la romanització fa canviar el paisatge per la implantació de l'agricultura a gran escala i per la importància que es dóna a la mobilitat. La xarxa viària permet que corrin persones, idees (la idea de polis, de política, el pensament) i materials.

Productes manufacturats, vols dir?

Sí, i també llavors, de manera voluntària i involuntària. Aquí arriba, per exemple, de manera voluntària el presseguer, el castanyer, el pi pinyer… Però enganxades a la roba i als cabells també es transporten llavors no desitjades, com plantes invasores, les anomenades males herbes…

Com entens la relació d'un ambientòleg i un arqueòleg?

Tenim interessos comuns. Sempre que he treballat amb arqueòlegs per reconstruir paisatges vegetals i animals ha sigut interessant! Avui que els problemes ambientals són socioambientals, el coneixement remot ens hi ajuda. Gràcies al treball dels arqueòlegs, com les anàlisis pal·linològiques, les anàlisis de carbons (antracologia), disposem de dades que ens donen llum. La visió holística del medi passa per la interdisciplinarietat.

Estudi sobre el Mèdol, llibre coordinat per Boada, amb col·laboració d'Isabel Rodà (ICAC) i Aureli Àlvarez (UAB/ICAC).

Text de Carme Badia i Puig

Març del 2012

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)